

Mela

TAPIO

Turvallisesti metsätöissä –

tärkeimmät vinkit metsänomistajalle

27.10.2026

Riitta Raatikainen johtava asiantuntija Tapio
www.tapio.fi

Esityksen sisältö - Työturvallisuus

- Työhön valmistautuminen
- Työkohteelle liikkuminen
- Työn tauotus
- Istutustyö
- Taimikon varhaishoitotyöt
- Raivaussahatyöt
- Turvallisen metsätyön hyödyt

Työhön valmistautuminen

www.tapio.fi

Hyvin suunniteltu on puoliksi tehty

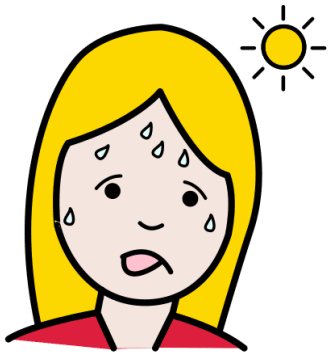
- Huolellinen ja ajoissa jo edellisenä päivänä tehty valmistautuminen parantaa työturvallisuutta
  - Varmista työvälineiden toimivuus ja kunto, tee huoltotyöt kotona
    - Sahan toimivuusongelmat lisäävät riskejä, etenkin terän pyöriminen tyhjäkäynnillä
  - Tarkista suojavarusteiden kunto ja kokoa kaikki varusteet valmiiksi
    - Varaudu sään muutoksiin, varaa vaihto- ja taukovaatetta
    - Crocseilla on hankala raivata!
  - Lataa puhelin, EA-tarvikkeet ja omat lääkkeet mukaan
    - **112 – Suomi sovellus käytössä**
    - Ensiapupakkaus, kyypakkaus, silmähuuhde ja punkkipihdit
  - Suunnittele mitä otat evääksi ja juomaksi, ja että niitä on riittävästi koko päivälle
    - Liian kanssa pärjää aina!

Aikainen lintu madon nappaa

- Jos teet töitä kuumalla säällä, on metsätyöhön lähdettävä aikaisin
  - Kello viisi aamulla on hieno hetki luonnossa!
- Kuumalla helteisellä säällä työskentely kuormittaa elimistöä huomattavasti enemmän kuin viileällä säällä työskentely.
  - Nesteen tarve on niin suuri ja tiheä, että sitä ei välttämättä osaa arvioida.
  - Elektrolyyttijuomat tukevat kehon nestetasapainoa ja voivat ehkäistä nestehukkaa ja lihaskramppeja.

- Nestehukka on kehon nestetasapainon häiriö
  - Nestehukka alkaa usein lievistä merkeistä, kuten janosta, väsymyksestä, päänsärystä ja keskittymisvaikeuksista → Juo, juo, juo
  - Jos nestevaje etenee, oireet voimistuvat ja voivat olla hengenvaarallisia. Vakavia merkkejä ovat huimaus, pahoinvointi, lihaskrampit, nopea sydämen syke, verenpaineen lasku ja sekavuus. Iho muuttuu kuivaksi, hikoilu voi loppua ja limakalvot kuivua → Juominen ei enää auta Vakava nestehukka vaatii välitöntä lääkärin arviota ja usein suonensisäistä nesteytystä.

Työkohteelle liikkuminen

www.tapio.fi

Turvallisesti liikenteeseen ja kotiin

- Sijoita työkalut auton tavaratilaan, kiinnitä raivaussaha kiinni autoon tai kuljeta kattotelineellä tai peräkärryssä.
- Pysäköi auto niin, ettei muiden tiellä liikkujien kulkeminen vaarannu tai esty
  - Puutavara-auto tai muu raskas liikenne vaatii tilaa, usein koko tiealueen
- Vaikka sinulla on puhelin mukana, ilmoita aina jollekin läheiselle, mihin olet menossa ja milloin sinun on tarkoitus palata takaisin.
- Jätä auton tuulilasiin yhteystietosi ja kerro millä asialla liikut, jätä pysäköintikiekko ikkunaan, jossa arvioitu saapumisaika.

TAPIO
Metsäntuntija

Hei!

Olen Tapion metsäasiantuntija, maastotöissä lähistöllä.

Tarvittaessa tavoitat minut alla olevasta puhelinnumerosta.

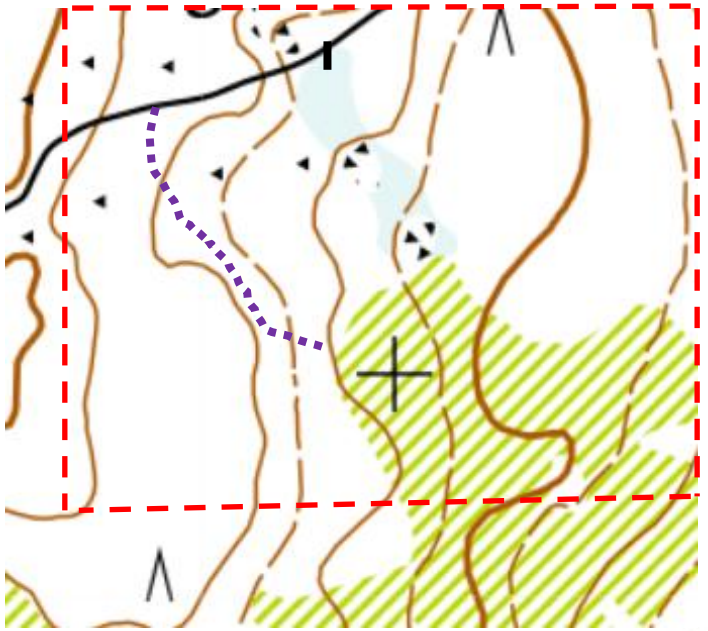
Nimi: _____

Puh: _____

Turvallisesti metsässä työkohteelle

- Työkohde voi sijaita kaukana maantiestä
  - Hyödynnä maastokarttaa kulkureitin suunnittelussa
  - Pidempi ja helppokulkuisempi reitti voi olla parempi kuin lyhyempi suora reitti
- Varusteiden kanssa liikkuminen on raskasta ja tapaturma riski kasvaa
  - Vältä raivattuja tai risukkoisia alueita
  - Vältä kivikkoja ja louhikkoja, liukkaita kallioita, jyrkänteitä
  - Vältä ojien ylityksiä
- Suojalasien käyttö suositellaan aina metsässä liikuttaessa, jotka estävät oksien tai havujen aiheuttamia silmävammoja
- Pidä ääntä liikkuessasi – karhukello heilumaan tai muu vastaava, josta lähtee ääntä

Varo vaaraa!

- Älä koskaan kulje toiseen puuhun jääneen tuulenkaadon tai konkelopuun ali tai alueella, jossa myrskyn vaurioittamia puita.
- Älä koskaan kulje tuulenkaatopuun juurakon takaa, etenkin, jos puu on katkaistu

Työn tauotus

www.tapio.fi

Tauko paikallaan

- Työn tauotus on tärkeä keino tapaturmien ehkäisyssä.
- Tauon aikana tankataan niin sahaa kuin elimistöä, juomaa ja pientä evästä on aina mukana taskussa tai repussa.
- Pidä useita taukoja ja vähintään yksi pidempi tauko.
- Tauon aikana verrytellään, palautellaan lihaksia.
  - Tee taukoliikkeitä, pyöritä käsiä ja hartioita, venyttele
  - Liiku kävellen
    - Tutki edessä olevaa työmaata.
    - Piipahda toisella metsäkuviolla, arvioi hoito- tai hakkuutarvetta, tarkista mahdollisia tuhoja.
    - Käy taukopaikalla, jos sellainen on tai tee tulet, jos siihen on sopiva paikka ja turvallinen ajankohta.

Pitäisikö vielä tehdä = On aika lähteä kotiin, jotta jaksaa huomennakin!

Istutustyö

www.tapio.fi

Istutustyö ja turvallisuus

- Jalkaa etenkin nilkkaa tukevat jalkineet, joissa on pitävä pohja.
- Ihoa suojaava vaatetus.
  - Punkit erityisesti keväällä iso riski.
  - Myös käärmeet viihtyvät hakkuualoilla, ja voi olla myös pesiä.
- Muista käyttää päähinettä ja aurinkorasvaa tarvittaessa, keväällä UV-säteily on voimakkainta.
- Nitriittipinnoitteiset suojakäsineet.
  - Havupuiden taimet on käsitelty tukkimiehentäi tuhoja vastaan kasvinsuojeluaineella, josta voi tulla iho-oireita.
  - Huolehdi käsien pesusta istutustyön jälkeen.
- Muista tauot – riittävä ruokailu ja juominen.

Mitä, jos

- Huomaat punkin, puutiaisen tarttuneen ihoon kiinni.
  - Osa punkeista voi aiheuttaa borrelioosin tai puutiaisaivotulehduksen.
  - On tärkeää **poistaa punkki mahdollisimman pian** sen huomattuaan.
  - Punkkipihdit on oikea väline punkin poistoon. Punkkiin tulee tarttua mahdollisimman läheltä ihoa ja vetää se tasaisella liikkeellä pois.
  - Puremakohtaa tulee seurata, oireiden kuten punoitus tai huonovointisuuden ilmettyä hakeudu lääkäriin.

Tee punkkitarkastus päivittäin !

- Kyykäärme puree
  - Pysy rauhallisena, vältä puremakohdan liikuttamista, nosta raaja kohoasentoon
  - Ota kyytabletit ohjeen mukaan
  - Älä aikaile, **kyyn purema vaatii aina lääkärin arvioon hakeutumista. Jos olet yksin soita 112**

Kyy on rauhoitettu luonnonsuojelulailla! Kyytä ei saa tarpeettomasti häiritä tai tappaa. Kyy lähtee liikkeelle, kun se tuntee liikettä maassa.

Istutustyö, työvälineet ja tekniikka

- Hyvällä istutustyön suunnittelulla säästää voimia.
- Hanki hyvät työvälineet
  - Istutusputki ja taimivakka → säädä hihnat sopiviksi.
  - Taimia voi jakaa myös toiseen astiaan kuten ämpäriin siirryttäessä istutusalalle.
  - Kuokkaistutus myös toimiva menetelmä, mutta kuormittavampi.
- Vaihtelua työhön saa kantamalla välillä taimilaatikoita istutusalan eri osiin.
  - Kantamista voi tehdä myös yhdessä esimerkiksi riukujen avulla.

- Istutusputki painetaan maahan kohtisuoraan. Iskeminen rasittaa käsiä ja olkapäitä.

Taimikon varhaishoitotyöt ja työturvallisuus

www.tapio.fi

Varhaishoito – raivaus ja heinäys

- Maasto on vaikeakulkuista, maanmuokkauksen, hakkuutähteiden ja pintakasvillisuuden takia.
  - Etene maltilla, kiirettä ei kannata pitää.
  - **Hyvät jalkineet ja ihoa suojaavat vaatteet** tärkeitä.
- Taimikon varhaishoidossa voidaan käyttää raivaussahaa, raivausveistä, viikatetta, oksasaksia tai vesuria
  - Vaihtamalla työvälinettä saa vaihtelua työasentoihin.
  - Käytä kaikkien välineiden kanssa **suojalaseja.**
  - **Terävä työkalu** vähentää tapaturmariskejä, mutta voi aiheuttaa viilto- ja lyöntivammoja – Lyö aina itsestä poispäin.
  - Raivausta voi tehdä myös raivaussahalla esimerkiksi vesakkoterällä – **turvavarusteet aina käytössä**
  - Varhaisperkaus voidaan toteuttaa ns. reikäperkauksena, jolloin vesakkoa tai heinää poistetaan esimerkiksi vain istutustaimien ympäriltä esimerkiksi oksasaksilla.

Syönninestoaineen levitys hirvituhojen ehkäisyyn

- Varsinaisia torjunta-aineita käytetään metsissä hyvin vähän ja niiden käyttöä tulisi välttää.
- Trico on lampaanrasvasta valmistettu aine taimikoiden hirvituhojen ehkäisyyn.
- Trico voidaan levittää reppu- tai paineruiskulla tai siveltimellä.
- Valmistetta käsiteltäessä on käytettävä
  - Kumisaappaita, suojapukua, kemikaalin kestäviä suojakäsineitä (esim. nitriili) ja päähinettä.
  - Roiskevaaraa aiheuttavissa työvaiheissa on käytettävä lisäksi silmien suojainta ja hengitystiet altistavissa työvaiheissa hengityssuojainta varustettuna P2/A2-suodattimella.

Raivaussahatyöt ja työturvallisuus

www.tapio.fi

Raivaussahatyöt ja turvavarusteet

Valjaiden säätö on tehtävä kullekin raivaajalle sopivaksi.

Turvahousut suojaavat mojovilta mustelmilta ja naarmuilta.

Tukevat jalkineet estävät liukastumista ja nilkkojen nyrjähdyksiä.

Raivaussahan terän turvallinen käyttö

Sektorisuoja ehjä ja paikallaan. Sammuta saha, jos risu jää kiinni suojan alle ja irrotat risun.

Varmista, ettei terässä ole halkeamia (kilauta) ja teroita terä säännöllisesti käyttäen suojakäsineitä.

Harjoittele sahaamista helpossa maastossa ja työkohteessa.
Kun puiden koko kasvaa riskitkin kasvavat – jos puusto on pääosin liki 10 cm kannolta, tarvitaan erityistä ammattitaitoa, tehokasta raivaussahaa tai kevyttä moottorisahaa.

Suojaa silmäsi ja korvasi

- Raivaussahalla työskennellessä sinkoilee puunpaloja, välillä myös hiekkaa tai pieniä kiviä terästä kovalla vauhdilla.
  - Pakkassää lisää puun palojen sinkoutumista.
- **Ilman silmäsuojaimia voi silmäsi vammautua pysyvästi** – suositus käyttää sekä suojalaseja että silmikkoa.
  - Silmävamman sattuessa hakeudu aina lääkäriin, pieneltä tuntuva nirhaisu voi ollakin vakava verkkokalvon repeämä
- Raivaussahan ja moottorisahan melutasot ylittävät määritellyt meluarvot, minkä vuoksi on **käytettävä kuulonsuojaimia.**
  - Pitkäaikainen altistus melulle aiheuttaa kuulonalenemaa

Hyödylliset pörriäiset voivat olla vaarallisia

- Kimalaiset, ampiaiset ja mehiläiset ovat tärkeitä pölyttäjiä.
- Etenkin loppukesästä ampiaisia on runsaasti ja riski pistoksiin lisääntyy etenkin raivaustyössä.
- Maassa olevia pesiä on hankala huomata
  - Aurinkoiset paikat, reikä maassa, kiviä - maa-ampiaisen pesä
  - Lahopuurungot - herhiläisen pesä
- Rauhallisuus, piikin poisto, kylmä, kipulääkkeet, kyypakkauksen hydrokortisoni auttavat
  - Muun muassa hengitysoireet, kielen turpoaminen vaativat lääkäriin hakeutumisen
  - Jos on todettu allergia pistoihin, voi saada käyttöön adrenaliinikynän. Sitä tulisi käyttää välittömästi pistoksen jälkeen ja sitten heti hakeutua lääkärin hoitoon.

Ampiaisen pesän kohtaan voi jättää taimikonhoidossa tiheikön.

Metsänhoitotöiden hyödyt ja työturvallisuusmateriaalit

www.tapio.fi

Tutkittu juttu – tee metsätöitä turvallisesti ja voit hyvin

- Yhden tankillisen ajan eli noin puolitoista tuntia kestävä raivaus vastaa energiankulutukseltaan 12 kilometrin hiihtolenkkiä.
  - Sekä raivaus että istutus ovat erinomaista peruskuntoharjoittelua. Raivaaminen polttaa rasvaa ja edistää painonhallintaa.
- Fyysisten vaikutusten ohella tutkimuksessa havaittiin, että kevyet metsätyöt tuovat myös hyvää mieltä.
  - Metsätöissä arjen huolet unohtuvat, kun raivatessa joutuu keskittymään kaadettavien puiden valintaan ja istuttaessa taimen paikan valintaan.

Tietolähde: Raivaa itsesi kuntoon - hanke

Huolehtimalla työturvallisuudesta pidät metsäsi elinvoimaisina ja tuottavina pitkään

TAPIO

Lataa opas: Työturvallisuus omatoimisissa metsätöissä

Lataa opas (pdf)

Katso video: Varmista turvallisuus omatoimisissa metsätöissä

Katso video YouTubessa

Katso video: Työskentele raivaussahalla turvallisesti ja oikeaoppisesti

Katso video YouTubessa

Webinaari: Turvallisesti metsätöissä – tärkeimmät vinkit metsänomistajalle 27.10. klo 18

Katso esitys ja tallenne

Artikkeli: ”Eihän ennenkään ole mitään sattunut” – varmista ainakin nämä ennen kuin lähdet metsätöihin

Lue artikkeli

Lataa koulutus- ja itseopiskelumateriaali

Lataa pdf-tiedosto tästä.
Lataa avoin PowerPoint-tiedosto tästä.

- Tutustu materiaaleihin https://tapio.fi/projektit/tyoturvallisuus-omatoimisissa-metsatoissa/tutustu-materiaaleihin/

Kiitos!

TAPIO - METSÄNTUNTIJA

WWW.TAPIO.FI

Riitta Raatikainen
johtava asiantuntija
riitta.raatikainen@tapio.fi
050 470 8432

28.10.2026